

Inhoudsopgave

Van de voorzitter

Evenementen in 2021

Gooise Genealogie

Analfabetisme in het Gooi

Joodse Begraafplaats te 's-Graveland

Stamboom DE LEEUW

Cursus genealogie voor beginners

Volkspetitionnement 1878

Aanrader

Onverwachte vondst

Rootstech

Eenentwintig reizen van Amsterdam naar Suriname en terug,

Hulpvraag

Nieuw op onze website

Ledenaantal

Colofon

Van de voorzitter

Het kan een mooie zomer worden. Demissionair minister Hugo de Jonge zei het zelf vorige week: vóór 1 september 2021 kan iedereen boven de 18 jaar die dat wil zijn tweede prik gehad hebben. Voor velen van ons, in ieder geval voor uw afdelingsbestuur, is dat al eerder het geval. Voor die tweemaal gevaccineerden kan dan ook de anderhalve meter worden losgelaten, kan er gelukkig afscheid worden genomen van de meeste beperkingen van de COVID-19 pandemie en wordt ons sociale leven weer wat normaler.

Helaas komt dat te laat voor onze uitgestelde voorjaarsbijeenkomst van 28 april jl. We hadden nog even de hoop om die alsnog medio juni te kunnen plannen, maar ook dat blijkt niet mogelijk. We gaan nu uit van een volgende bijeenkomst in de Bethlehemkerk op woensdag 15 september (let op: dat is een week later dan eerder gecommuniceerd!), met de al eerder beloofde inleiding van Gerrit

Woertman over DNA (voor meer informatie zie: www.dnagezocht.com).
Hopelijk is tegen die tijd ook ons landelijk verenigingscentrum in Bunnik weer open.

Gelukkig zijn de coronaregels ondertussen wel zo verruimd dat er op zaterdag 29 mei jl. na anderhalf jaar voor het eerst weer een reguliere Algemene Vergadering kon worden gepland. Met één vertegenwoordiger per NGV-afdeling en vijf hoofdbestuursleden op grote onderlinge afstand in een zeer ruime zaal, hebben we de situatie van de NGV besproken en plannen voor de toekomst gemaakt.

Centraal daarbij stonden de voortdurende problemen met de landelijke NGV-website. In de vorige "Gooise Sporen" heb ik u nog een groot aantal verbeteringen gemeld die vóór eind maart doorgevoerd zouden zijn. Helaas is dat allemaal weer vertraagd. Nu is het streven om uiterlijk eind juli zover te zijn. Waarschijnlijk ontvangt u binnenkort een verzoek om een wachtwoord aan te maken voor het ledengedeelte van www.ngv.nl, waardoor u onder andere weer toegang krijgt tot NGV-beleidsdocumenten en de afdelingspagina's. In ieder geval tot zolang dat niet het geval is, houden wij onze eigen afdelingswebsite www.ngv-gooiland.nl in de lucht.

Zoals bij veel verenigingen vergrijsst het ledenbestand van de NGV en wordt het langzaam kleiner. Dat heeft -samen met vooral de hoge ICT-kosten in de afgelopen jaren- gevolgen gehad voor de financiële situatie. U hebt al gemerkt dat de jaarlijkse contributie weer iets gestegen is. Als die daling van het ledental niet wordt gekeerd, dan zullen er drastischer maatregelen moeten worden genomen. Dus aan u de oproep: werf nieuwe leden voor de NGV! Aan interesse in de genealogie als hobby ligt het zeker niet.

Gelukkig ontvangt u wel in de gewoonlijke regelmaat (naast ons landelijke blad "Gens Nostra") uw afdelingsblad "Gooise Sporen", met de gebruikelijke mix van interessante genealogische informatie, Gooise genealogie, tips en trucs, een boekbespreking, etc. Met dank aan Els Vermij en Willem-Jan van Grondelle ditmaal niet alleen samengesteld uit artikelen van bestuursleden. Speciale aandacht graag voor de plannen voor een genealogische cursus voor beginners: waarschijnlijk kent ook u mogelijke geïnteresseerden.

Het afdelingsbestuur wenst u veel leesplezier en een mooie zomer toe (en bedenk: in dit nummer had ook uw bijdrage kunnen staan)!

Evenementen in 2021

Onder voorbehoud:

Woensdag 15 september (tevens afdelingsledenvergadering), spreker Gerrit Woertman, over DNA.

Woensdag 3 november (tevens afdelingsledenvergadering)

Locatie de [Bethlehemkerk](#), Loosdrechtseweg 263, 1215 JV te Hilversum
spreker nog vast te stellen voor november.

Voor actuele informatie: <https://ngv-gooiland.nl/agenda>

Gooise Genealogie

Analfabetisme in het Gooi

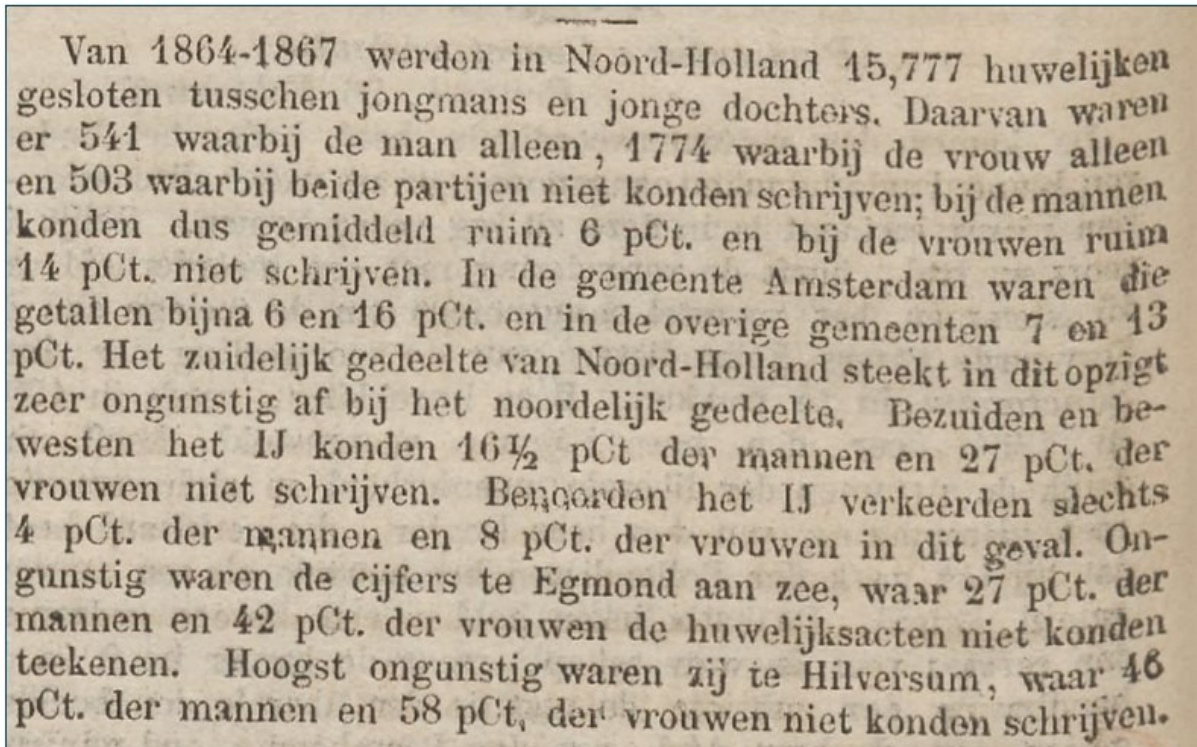
[LH]

Bij het bestuderen van de originele huwelijksakten uit je stamboom, valt op dat soms tot ver in de 19de eeuw bruid en/of bruidegom en/of getuigen, maar vooral ouders melden niet te kunnen schrijven. In een akte van het huwelijk in Arnhem van een broer van mijn grootvader uit 1902 staat bijvoorbeeld: "*comparants moeder en comparantes ouders hebben verklaard niet te kunnen schrijven, als hebbende zulks nimmer geleerd*".

Dat zal ongetwijfeld met klassenverschillen te maken hebben, maar er blijken ook grote regionale verschillen (die waarschijnlijk ook weer iets zeggen over de economische situatie per regio).

Nieuwe Rotterdamsche courant : staats-, handels-, nieuws- en advertentieblad

28-02-1869

Van 1864-1867 werden in Noord-Holland 15,777 huwelijken gesloten tusschen jongmans en jonge dochters. Daarvan waren er 541 waarbij de man alleen, 1774 waarbij de vrouw alleen en 503 waarbij beide partijen niet konden schrijven; bij de mannen konden dus gemiddeld ruim 6 pCt. en bij de vrouwen ruim 14 pCt. niet schrijven. In de gemeente Amsterdam waren die getallen bijna 6 en 16 pCt. en in de overige gemeenten 7 en 13 pCt. Het zuidelijk gedeelte van Noord-Holland steekt in dit opzigt zeer ongunstig af bij het noordelijk gedeelte. Bezuiden en bewesten het IJ konden 16½ pCt der mannen en 27 pCt. der vrouwen niet schrijven. Bezuiden het IJ verkeerden slechts 4 pCt. der mannen en 8 pCt. der vrouwen in dit geval. Ongunstig waren de cijfers te Egmond aan zee, waar 27 pCt. der mannen en 42 pCt. der vrouwen de huwelijksakten niet konden teekenen. Hoogst ongunstig waren zij te Hilversum, waar 46 pCt. der mannen en 58 pCt. der vrouwen niet konden schrijven.

Recentelijk viel mijn oog op bijgaand kort bericht uit de NRC van 1869, gevonden met het onvolprezen www.delpher.nl, waarin de huwelijken in Noord-Holland in de periode 1864-1867 werden geanalyseerd. Opmerkelijk (maar niet verrassend) is dat meer mannen (94%) dan vrouwen (86%) konden schrijven. Verder blijken de analfabetismecijfers vooral in het zuiden van de provincie hoog. "*Hoogst ongunstig waren zij in Hilversum, waar 46 pct. der mannen en 58 pct. der vrouwen niet konden schrijven.*"

Het bevestigt nog eens een keer het beeld van grote armoede en achterstand in Gooiland in de 19de eeuw.

Maar het betekent ook dat u zich niet hoeft te schamen voor de ongeletterdheid van uw voorouders. Het heeft helaas veel te lang geduurd voordat iedereen de kans kreeg te leren

lezen en schrijven.

De eerste leerplichtwet in Nederland werd aangenomen in 1900 en trad in werking op 1 januari 1901. Deze wet verplichtte kinderen van 5 tot 12 jaar tot het volgen van onderwijs. De leerplicht startte bij de aanvang van het schooljaar nadat de kinderen vijf jaar geworden waren. Voor sommige kinderen werden uitzonderingen gemaakt, zoals voor boerenkinderen tijdens de oogsttijd. Dochters mochten ook thuisblijven om het gezin te verzorgen. De leerplicht gold niet voor "trekkende" kinderen zoals van schippers, zigeuners en kermisvolk.

Ook nu nog telt Nederland een kwart miljoen analfabeten (1,5% van de bevolking) en 1,3 miljoen laaggeletterden.

Joodse Begraafplaats te 's-Graveland

Deze begraafplaats is gelegen langs de Koninginneweg in Kortenhoef. De bestaande grafstenen behoren alle aan de families De Leeuw, Frank en aangetrouwden.

De eerste joden die zich in 1811 in 's-Graveland vestigden waren afkomstig uit Hilversum en Assen. In de hele eerste helft van de negentiende eeuw konden zij nog geen eigen gemeente vormen. In 1859 ontstond er ten gevolge van een conflict een scheuring in de Hilversumse joodse gemeente, wat tot gevolg had dat er een joodse gemeente in 's-Graveland werd opgericht.

Het merendeel van de 's-Gravelandse joden was werkzaam als slager. Op 28 oktober 1863 werd door Hijman de Leeuw bij de burgerlijke autoriteiten een verzoek ingediend tot het mogen oprichten van een eigen begraafplaats. Op 21 november 1863 werd door de burgemeester M.C. van Pellecom de gevraagde toestemming verleend.

Echter werden er nog de navolgende voorwaarden aan verbonden: Het perceel land gelegen onder deze gemeente nabij de buurt "de Rade" en kadastraal bekend onder Sectie B. no 1922 diende vooraf met eene laag van vijf Nederlandse palmen aarde of zand geheel te worden opgehoogd en die begraafplaats ter behoorlijke hoogte geheel door een hekwerk te worden omsloten.

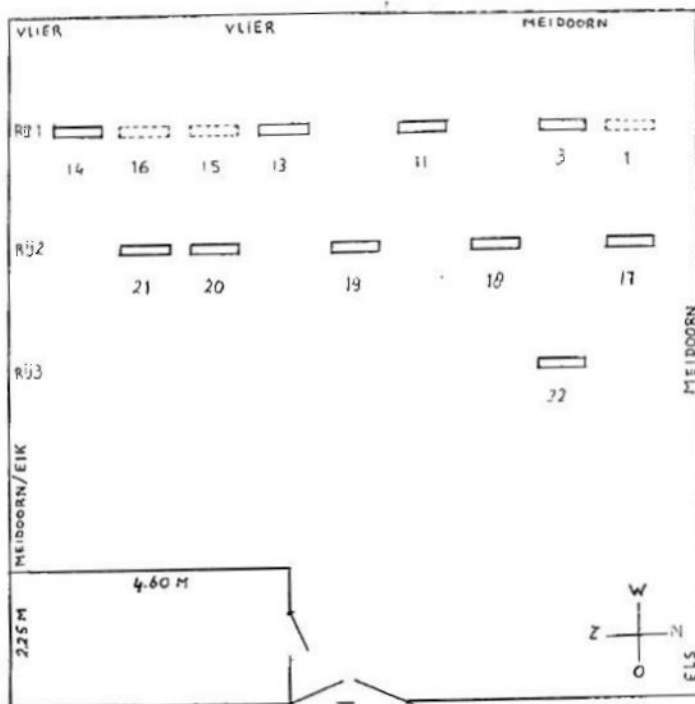
In 1906 verloor deze gemeente zijn zelfstandigheid en werd vervolgens weer bij Hilversum gevoegd.

De plaatselijke autoriteiten zorgen tegenwoordig voor het onderhoud van deze begraafplaats.

Op de begraafplaats zijn 13 "grafstenen" bewaard gebleven. Dat wil zeggen: tien graven worden gemarkeerd door een steen en drie door een bordje.

Voormalige synagoge aan het Noordereinde in 's-Graveland

De begraafplaats werd in 1951 overgedragen aan het Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap en heeft het zijn huidige kadastrale nummer B 3575 gekregen. De grafstenen zijn geïnventariseerd in [Het Stenen Archief](#).

Rechts van Nr. 22 bevinden zich waarschijnlijk de negen graven zonder herkenningsteken van de jongste kinderen: Abraham Hijman Sluiter, Emanuel Coster, Jakop Heilbron, Klaartje Heilbron, Benjamin Heilbron, levenloos aangegeven kind, levenloos aangegeven kind, Cato de Leeuw en Catotje de Leeuw

Nr	Naam	Geb. datum	Geb. plaats	Ovl. datum	Ovl. plaats	Partner	Vader	Moeder
1	Matje Hartog	2-10-1784	Mijdrecht	7-1-1865	's-Graveland	Jacob de Leeuw	Hartog Levie	Klara Davids
3	Elias Ariezn de Leeuw	25-9-1811	's-Graveland	13-3-1870	's-Graveland	Esther Schaap	Arie Hartog Levie	Sara Eliaser Godfried
11	Eva de Leeuw	15-9-1810	's-Graveland	19-8-1891	's-Graveland	Hijman Isaac de Leeuw	Arie Hartog Levie	Sara Eliaser Godfried
13	Hijman Isaac de Leeuw	16-12-1805	Hilversum	19-3-1899	's-Graveland	Eva de Leeuw	Izak Hartog de Leeuw	Judikje Jacobs van Minden
14	Arie de Leeuw	18-10-1845	's-Graveland	23-7-1900	's-Graveland		Hijman Isaac de Leeuw	Eva de Leeuw
15	Jacob Arie de Leeuw	5-7-1894	's-Graveland	19-7-1901	Hilversum		Arie de Leeuw	Jeanette Henriette Hoek
16	Jacob Frank	19-4-1906	's-Graveland	16-9-1907	's-Graveland		Izaak Maurits Frank	Jeanette Henriette Hoek
17	Eva de Lange	23-8-1840	Elburg	2-8-1908	Kortenhoef		Hartog de Lange	Mietje Frank
18	Kaatje Engel	8-6-1863	Deventer	10-4-1912	's-Graveland	Izak de Leeuw	Marcus van Engel	
19	Sara Frank	1-1-1905	's-Graveland	2-12-1919	's-Graveland		Izaak Maurits Frank	Jeanette Henriette Hoek
20	Izak de Leeuw	25-9-1844	's-Graveland	28-7-1931	Deventer	Kaatje Engel	Hijman Isaac de Leeuw	Eva de Leeuw
21	Izak Maurits Frank	13-10-1872	Coevorden	23-8-1937	Arnhem	Jeanette Henriette Hoek	Abraham Frank	Sarah Prins
22	Max de Leeuw	9-3-1894	's-Graveland	3-1-1940	Deventer		Izak de Leeuw	Kaatje Engel

Foto's van de draagbaar zoals gebruikt werd in onderstaand lijkenhuisje

*Bet tohorah (metaheerhuis of lijkenhuis) op de Joodse begraafplaats in Kortenhoef.
Bron: Wikipedia*

Stamboom DE LEEUW

I. **Hartog Michiels LEVIE** geboren omstreeks 1724 in Assen en overleden op 26 feb 1774 in Hilversum ongeveer 50 jaar oud. Hartog trouwde met **Vrouwtje HARTOG**. Vrouwtje geboren in Druten.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. **Benjamin Hartog LEVY (DE LEEUW)** 1743-1809
2. **Izak Hartog LEVIE (DE LEEUW)** werd geboren op 18 apr 1744 in Hilversum en overleden op 8 okt 1838 in 's-Graveland op 94-jarige leeftijd, volgt IIa.
3. **Raaghel Hartog LEVIE**
4. **Hartog Hartog LEVIE** geboren omstr. 1754, overleden 1787 Hilversum.
5. **Salomon Hartog DE LEEUW (DE LEEF)**
6. **Mighiel Hartog LEVIE** geboren omstr. 1757, overleden 19 feb 1809 Hilversum.
7. **Arie Hartog LEVIE (DE LEEUW)** geboren omstr. 1758 in Hilversum en overleden op 29 dec 1839 in 's-Graveland op 81-jarige leeftijd, volgt IIb.

Meer over Hartog Michiels LEVIE is te vinden in: [1993-1-Dorpsbrand-1766.pdf](#)

IIa. **Izak Hartog DE LEEUW** werd geboren op 18 apr 1744 in Hilversum en is overleden op 8 okt 1838 in 's-Graveland op 94-jarige leeftijd.

Izak trouwde in 1781 in Loosdrecht met **Saartje Barendse MARCUS**. Saartje overleden op 22 jun 1787 in Hilversum.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. **Hendrica Isaac DE LEEUW** geboren omstreeks 1784 in Hilversum, volgt IIIa
2. **Jacob DE LEEUW** geboren in okt 1786 in Hilversum en overleden op 21 nov 1861 in Huizen op 75-jarige leeftijd, volgt IIIb.
3. **Hartog Izak DE LEEUW** geboren in 1787 en overleden op 15 jan 1814 in 's-Graveland op 27-jarige leeftijd, volgt IIIc.

Izak trouwde vervolgens op 19 jul 1796 met **Judikje Jacobs VAN MINDEN**. Judikje geboren in 1769 in Amersfoort en overleden op 3 jun 1846 in 's-Graveland op 77-jarige leeftijd.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. **Elias Izaak DE LEEUW** geboren op 5 mei 1800 in Hilversum en overleden op 18 okt 1859 in 's-Graveland op 59-jarige leeftijd, volgt III d.
2. **Marianna DE LEEUW** geboren op 5 jan 1802 in Hilversum en overleden op 25 okt 1866 in Avereest op 64-jarige leeftijd. , volgt III e.
3. **Hijman Isaac DE LEEUW** geboren op 16 dec 1805 in Hilversum, overleden op 19 mrt 1899 in 's-Graveland op 93-jarige leeftijd en begraven op nr 13, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef, volgt III f.
4. **Jansje Isaacs DE LEEUW** geboren op 14 nov 1809 in 's-Graveland.

IIb. **Arie Hartog LEVIE (DE LEEUW)** geboren in 1758 in Hilversum en overleden op 29 dec 1839 in 's-Graveland op 81-jarige leeftijd. Arie trouwde met **Sara Elias GODFRIED**. Sara geboren op 10 aug 1775 in Meppel en overleden op 31 aug 1838 in 's-Graveland op 63-jarige leeftijd.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. **Hartog DE LEEUW** geboren op 11 okt 1809 in 's-Graveland en overleden op 5 apr 1891 in Amsterdam op 81-jarige leeftijd, volgt IIIg.
2. **Eva DE LEEUW** geboren op 15 sep 1810 in 's-Graveland, overleden op 19 aug 1891 in 's-Graveland op 80-jarige leeftijd en begraven op nr 11, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef, volgt IIIh.
3. **Elias Ariezn. DE LEEUW** geboren op 25 sep 1811 in 's-Graveland, overleden op 13 mrt 1870 in 's-Graveland op 58-jarige leeftijd en begraven op nr 3, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef, volgt IIIi.
4. **Benjamin DE LEEUW** geboren op 13 okt 1813 in 's-Graveland en overleden op 24 okt 1875 in Kortenhoef op 62-jarige leeftijd, volgt IIIj.
5. **Abraham Arie DE LEEUW** geboren op 13 jul 1816 in 's-Graveland en overleden op 22 sep 1849 in Kortenhoef op 33-jarige leeftijd, volgt IIIk.

IIIa. **Hendrica Isaac DE LEEUW** geboren omstreeks 1784 in Hilversum.

IIIb. **Jacob DE LEEUW** geboren in okt 1786 in Hilversum en overleden op 21 nov 1861 in Huizen op 75-jarige leeftijd. Jacob trouwde op 27 aug 1830 in Huizen met **Matje HARTOG**, dochter van Hartog LEVIE en Klara DAVIDS. Matje geboren op 2 okt 1784 in Mijdrecht, overleden op 7 jan 1865 in 's-Graveland op 80-jarige leeftijd. Zij kregen geen kinderen.

IIIc. **Hartog Izak DE LEEUW** geboren in 1787 en overleden op 15 jan 1814 in 's-Graveland op 27-jarige leeftijd.

IIId. **Elias Izaak DE LEEUW** geboren op 5 Mei 1800 in Hilversum en overleden op 18 okt 1859 in 's-Graveland op 59-jarige leeftijd. Elias trouwde op 7 sep 1848 in Hilversum met **Hester David DUITZ**. Hester geboren op 17 feb 1824 in Amsterdam en overleden op 6 mei 1883 in Amsterdam op 59-jarige leeftijd.

IIIe. **Marianna DE LEEUW** geboren op 5 jan 1802 in Hilversum en overleden op 25 okt 1866 in Avereest op 64-jarige leeftijd. Marianna trouwde met **Samuel Abraham COHEN** op 23 okt 1837 in 's-Graveland. Samuel geboren op 3 jan 1804 in Meppel en overleden op 4 jul 1891 in Hardenberg op 87-jarige leeftijd.

IIIf. **Hijman Isaac DE LEEUW** geboren op 16 dec 1805 in Hilversum, overleden op 19 mrt 1899 in 's-Graveland op 93-jarige leeftijd en begraven op nr 13, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef. Hijman trouwde op 18 aug 1842 in 's-Graveland met **Eva DE LEEUW**, dochter van Arie Hartog LEVIE (DE LEEUW) en Sara Eliaser GODFRIED. Eva geboren op 15 sep 1810 in 's-Graveland, overleden op 19 aug 1891 in 's-Graveland op 80-jarige leeftijd en begraven op nr 3, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. **Izak DE LEEUW** geboren op 25 sep 1844 in 's-Graveland, overleden op 28 jul 1931 in Deventer op 86-jarige leeftijd en begraven op nr 20, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef, volgt IVa.
2. **Arie DE LEEUW** geboren op 18 okt 1845 in 's-Graveland, overleden op 23 jul 1900 in 's-Graveland op 54-jarige leeftijd en begraven op nr 14, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef, volgt IVb.
3. **Jetje DE LEEUW** geboren op 10 feb 1848 in 's-Graveland, overleden op 11 jan 1931 in Haarlem.

IIIg. **Hartog DE LEEUW** geboren op 11 okt 1809 in 's-Graveland en overleden op 5 apr 1891 in Amsterdam op 81-jarige leeftijd. Hartog trouwde op 19 jan 1848 in 's-Graveland met **Leijsje ELBURG**. Leijsje geboren op 24 feb 1825 in Hilversum en overleden op 12 mrt 1910 in Amsterdam op 85-jarige leeftijd.

IIIh. **Eva DE LEEUW** geboren op 15 sep 1810 in 's-Graveland, overleden op 19 aug 1891 in 's-Graveland op 80-jarige leeftijd en begraven op nr 3, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef. Eva trouwde met **Hijman Isaac DE LEEUW** zie IIIf, zoon van Izak Hartog DE LEEUW en Judikje Jacobs VAN MINDEN, op 18 aug 1842 in 's-Graveland. Hijman geboren op 16 dec 1805 in Hilversum, overleden op 19 mrt 1899 in 's-Graveland op 93-jarige leeftijd en begraven op nr 13, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef.

IIIi. **Elias Ariezn. DE LEEUW** geboren op 25 sep 1811 in 's-Graveland, overleden op 13 mrt 1870 in 's-Graveland op 58-jarige leeftijd en begraven op nr 3, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef. Elias trouwde op 24 apr 1850 in 's-Graveland met **Esther SCHAAP**. Esther geboren op 30 jan 1815 in Hilversum en overleden op 14 jul 1892 in Oegstgeest op 77-jarige leeftijd.

IIIj. **Benjamin DE LEEUW** geboren op 13 okt 1813 in 's-Graveland en overleden op 24 okt 1875 in Kortenhoef op 62-jarige leeftijd. Benjamin trouwde op 27 jan 1852 in 's-Graveland met **Binette Mozes ITALIANER**. Binette geboren op 14 okt 1821 in 's-Graveland en overleden op 18 feb 1852 in 's-Graveland op 30-jarige leeftijd.

Benjamin trouwde vervolgens op 6 okt 1857 in Kortenhoef met **Klaartje Hartog RUBENS**. Klaartje geboren op 14 mei 1839 in Hilversum en overleden op 4 jul 1900 in Leiden op 61-jarige leeftijd.

IIIk. **Abraham Arie DE LEEUW** geboren op 13 jul 1816 in 's-Graveland en overleden op 22 sep 1849 in Kortenhoef op 33-jarige leeftijd. Abraham trouwde op 10 aug 1842 in Maarsseveen met **Cato DE LION**. Cato geboren in 1821 in Delft en overleden op 3 apr 1894 in Bloemendaal op 73-jarige leeftijd.

IVa. **Izak DE LEEUW** geboren op 25 sep 1844 in 's-Graveland, overleden op 28 jul 1931 in Deventer op 86-jarige leeftijd en begraven op nr. 20, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef. Izak trouwde op 19 nov 1890 in Deventer met **Kaatje ENGEL**, dochter van Marcus VAN ENGEL. Kaatje geboren op 8 jun 1863 in Deventer, overleden op 10 apr 1912 in 's-Graveland op 48-jarige leeftijd en begraven op nr. 18, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. **Everdina DE LEEUW** geboren op 15 dec 1892 in 's-Graveland, overleden 1 feb 1943 Auschwitz.
2. **Max DE LEEUW** geboren op 9 mrt 1894 in 's-Graveland, overleden op 3 jan 1940 in Deventer op 45-jarige leeftijd en begraven op nr. 22, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef, volgt V.
3. **Saartje DE LEEUW** geboren op 26 nov 1896 in 's-Graveland, overleden op 22 mei 1944 in Auschwitz.
4. **Betsy DE LEEUW** geboren op 28 feb 1899, overleden op 6 sep 1943.
5. **Henri DE LEEUW** geboren op 22 okt 1901 in 's-Graveland, overleden in Huizen.

IVb. **Arie DE LEEUW** geboren op 18 okt 1845 in 's-Graveland, overleden op 23 jul 1900 in 's-Graveland op 54-jarige leeftijd en begraven op nr. 14, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B,

Kortenhoef. Arie trouwde op 27 apr 1892 in Goor met **Jeanette Henriette HOEK**. Jeanette geboren op 17 jul 1870 in Goor en overleden op 27 nov 1942 in Aswiecim, Polen op 72-jarige leeftijd.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. **Heijman Arie DE LEEUW** geboren op 17 apr 1893 in 's-Graveland, overleden op 4 jun 1943 in Sobibor.
2. **Jacob Arie DE LEEUW** geboren 5 jul 1894 in 's-Graveland, overleden op 19 jul 1901 in Hilversum en begraven op nr. 15, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef.
3. **Eveline DE LEEUW** geboren op 2 mrt 1896 in 's-Graveland, overleden op 30 sep 1942 in Auschwitz.

Jeanette trouwde op 27 jan 1904 in Arnhem met **Izak Maurits FRANK** geboren 13 okt 1872 in Coevorden, overleden op 23 aug 1937 in Arnhem en begraven op nr. 21, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef..

Kinderen uit dit huwelijk:

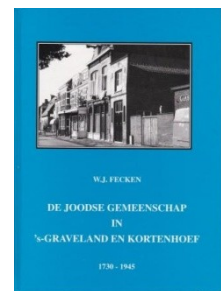
1. **Sara FRANK** geboren op 1 jan 1905, overleden 2 dec 1919 in 's-Graveland en begraven op nr. 19, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef.
2. **Jacob Abraham FRANK** geboren 19 apr 1906, overleden op 16 sep 1907 in 's-Graveland en begraven op nr. 16, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef.
3. **Abraham Jacob FRANK** geboren op 28 mei 1909 in 's-Graveland, overleden op 31 mrt 1944 in Auschwitz.
4. **Meisje FRANK** levenloos geboren op 20 mei 1915 in 's-Graveland.

V. **Max DE LEEUW** geboren op 9 mrt 1894 in 's-Graveland, overleden op 3 jan 1940 in Deventer op 45-jarige leeftijd en begraven op nr. 22, Joodse Begraafplaats, Koninginneweg 73B, Kortenhoef.

Bronnen en meer informatie:

- Stichting Het Stenen Archief
www.stenenarchief.nl
- Historische Kring "In de Gloriosa" van Ankeveen, 's-Graveland en Kortenhoef
www.hk-kortenhoef.nl
- Gooi en Vecht Historisch
www.gooienvechthistorisch.nl
- Omvangrijke stamboom de Leeuw
home.kpn.nl/bobbeooo/leeuw3.htm
- W.J. Fecken: "de Joodse gemeenschap in 's-Graveland en Kortenhoef 1730-1945" met een uitgebreide beschrijving van de verschillende families, waar ze woonden, waar ze vandaan kwamen, welke beroepen ze uitoefenden etc.
Van dit boek is nog een exemplaar te koop bij de Historische Kring "In de Gloriosa" van Ankeveen, 's-Graveland en Kortenhoef
www.hk-kortenhoef.nl

Cursus genealogie voor beginners

In het najaar van 2021 zal door de afdeling Utrecht een cursus Genealogie voor Beginners worden georganiseerd. Het betreft 6 bijeenkomsten voor beginnende genealogen, nieuwe leden en andere geïnteresseerden. **De afdeling Gooiland onderzoekt hoe wij hierin kunnen samenwerken.** Kent u mensen in uw omgeving die willen beginnen met genealogie, laat het ze dan weten. Meer informatie volgt nog.

Volkspetitionnement 1878

[AS]

Een volkspetitionnement is een petitie ondertekend door het grootste deel van de bevolking. Het recht van burgers, om bij officiële instanties zoals de regering een petitie/verzoekschrift in te dienen, is in de grondwet vastgelegd.

Voorbeelden hiervan zijn:

- 1853 - petitie tegen het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in Nederland;
- 1878 - petitie tegen herziening van de onderwijswet;
- 1911 - petitie voor het algemeen kiesrecht, ingevoerd voor mannen op 12 december 1917 en voor vrouwen op 28 september 1919;
- 1923 - petitie tegen de vlootwet;
- 1985 - petitie tegen de plaatsing van kernwapens in Nederland;

Het was een belangrijke gebeurtenis in de 19e eeuw. Het gewone volk, dat nog geen stem- en kiesrecht had, kreeg de kans om van zich te laten horen.

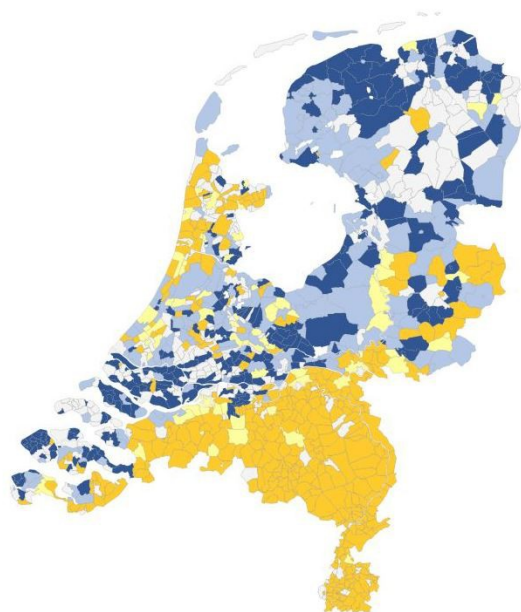
In 1878 zetten ruim 300.000 protestantse en 164.000 katholieke Nederlanders hun handtekening onder een verzoekschrift. Ze wilden dat de herziening van de onderwijswet niet door zou gaan. Want hierdoor zouden alleen nog openbare scholen geld van de overheid krijgen.

De Eerste en Tweede Kamer moesten een besluit nemen over deze nieuwe onderwijswet. De bedoeling van de wet was om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Voor openbare scholen was dat geen probleem, maar voor de honderden bijzondere scholen die grotendeels door gewone burgers werden betaald, zouden de lasten te groot worden. Hun voortbestaan werd bedreigd en daarmee de vrijheid van onderwijs ook. Orthodox-protestantse politici, onder leiding van Abraham Kuyper, organiseerden een petitie aan koning Willem III.

De katholieke pers volgde deze actie op de voet en organiseerden hun eigen petitionnement, uitgevoerd door de redactie van dagblad De Tijd. Zij zocht een breed draagvlak met als doel eerst de Tweede Kamer, daarna de Eerste Kamer en als laatste hoop de koning op andere gedachten te brengen. Zo kreeg het volk een stem in de landspolitiek, ook zonder stemrecht. Deze ondertekenaars werden zo deel van de democratie.

Op de website: www.vp1878.nl kun je zoeken of één van je voorouders deze petitie heeft ondertekend. Je vindt daar een interactieve kaart en de mogelijkheid om op **plaats- of familienaam** te zoeken.

Via onderstaande kaart krijg je toegang tot de namen van de ondertekenaars. Klik op een gemeente en doorzoek de familienamen! Weet je meer over een persoon die genoemd wordt in de database? Je krijgt dan de mogelijkheid om genealogische, biografische, historische of kerkelijke informatie in te vullen bij personen, families of gemeenten. Kom in actie, en draag bij aan het historisch onderzoek!

Kleurverdeling namen

Gecombineerd

- protestants (géén katholiek)
- gemengd, meeste protestants
- gemengd, meeste katholiek
- katholiek (géén protestants)

Ik heb enkele voorouders met de naam Zorn en was nieuwsgierig of ze deze petitie hadden ondertekend.

Zoeken op plaats of naam

Klik een gemeente aan op de kaart of zoek een plaatsnaam of familienaam in zoekvenster.

[Zoeken op plaats of naam](#)

Familienamen

Klikken op de gevonden familienaam geeft een lijst met ondertekenaars en in welke plaats ze woonden:

Zorn

Aantal tekenaars: 15

Personen voor Zorn

Zorn, H. (*Gorinchem*)

Zorn, C. (*Utrecht*)

Zorn, Cornelis (*Utrecht*)

Zorn, J.H. (*Kampen*)

Zorn, Vrouw (*Utrecht*)

Zorn, M.H. (*Utrecht*)

Zorn, P.G. (*Lexmond*)

Zorn, Jakoba (*Utrecht*)

Zorn, J.A.F. (*Utrecht*)

Zorn, A.M.H. (*Lonneker*)

Zorn, D. (*Utrecht*)

Zorn, M.H. (*Utrecht*)

Zorn, A. (*Uithoorn*)

Zorn, L. (*Utrecht*)

Zorn-Daniels, E. (*Lexmond*)

Daarna kun je nog op de individuele namen klikken voor meer informatie.

Hetzelfde kun je doen voor plaatsnaam, dan is het resultaat een lijst van mensen uit die plaats die de petitie ondertekend hebben.

Meehelpen?

Via de knop 'Informatie toevoegen' kun je op iedere pagina je informatie kwijt. Wanneer je daarop klikt, krijg je een formulier waarop aanvullingen/wijzigingen ingevoerd kunnen worden. Het projectteam kijkt dan zo spoedig mogelijk naar de informatie, en beslist dan of de gegevens worden opgenomen in de project-database.

In welke informatie zijn zij geïnteresseerd?

1. **Biografische en genealogische informatie.** Bij iedere persoonsvermelding kun je biografische achtergrondinformatie over personen kwijt. Weet je geboortedata, sterfdata, kerkelijke achtergronden of beroepen van personen? Of heb je informatie over een bepaalde familie, een groep mensen of familierelaties?
2. **Kerkelijke, politieke en sociale achtergrondkennis** over gemeenten, groeperingen of families. Zij zijn op zoek naar het religieuze, maatschappelijke en politieke profiel van de groep ondertekenaars van het Volkspetitionnement 1878. Via allerlei bronnen kun je voor hen informatie verzamelen, zij zijn altijd geïnteresseerd!
3. **Literatuur- of bronverwijzingen.** Wellicht heb je een interessant boek over een familie, persoon of stad in de kast staan. Of heb je in een plaatselijk archief allerlei informatie gevonden. Het kan altijd via het formulier worden ingevoegd.
4. **Ben je niet zeker of het in het formulier past?** Alle informatie waarbij je niet direct de juiste plaats vindt, mag ook worden ingestuurd via het contactformulier. Zij hopen je dan zo spoedig mogelijk een reactie te geven.

Aanrader

[LH]

Enny de Bruijn, 'De hoeve en het hart – een boerenfamilie in de Gouden Eeuw' (Prometeus, Amsterdam 2019)

'De hoeve en het hart', dat op de shortlist stond van de Libris Geschiedenis Prijs 2020, behoort tot de vele boeken die er in de afgelopen jaren zijn geschreven over Nederland in de zeventiende eeuw. In dit geval gaat het over een heel klein stukje van de Republiek, het gebied rond Herwijnen in het Zuidwestelijke puntje van Gelderland, een dijkdorp in de Tielerwaard nauw verbonden met de rivier de Waal. Ook beperkt het boek zich tot de (iets) rijkere bovenlaag van in die regio dominante protestanten. Dus ver van de zandgronden van Gooiland met zijn relatief grote katholieke bevolkingsgroep.

Wat maakt dit boek dan toch (volgens mij) bijzonder interessant voor iedere genealoog met Nederlandse wortels, die iets meer interesse in zijn voorouders heeft dan het enkel uitbreiden van zijn of haar kwartierstaten met geboorte- en sterfdata?

Behalve als je familie van adel was of anderszins tot de maatschappelijke elite behoorde, zul je in vanaf de 18de eeuw steeds minder over hun achtergronden te weten komen. Zeker als ze niet in de grotere steden leefden, maar op het platteland.

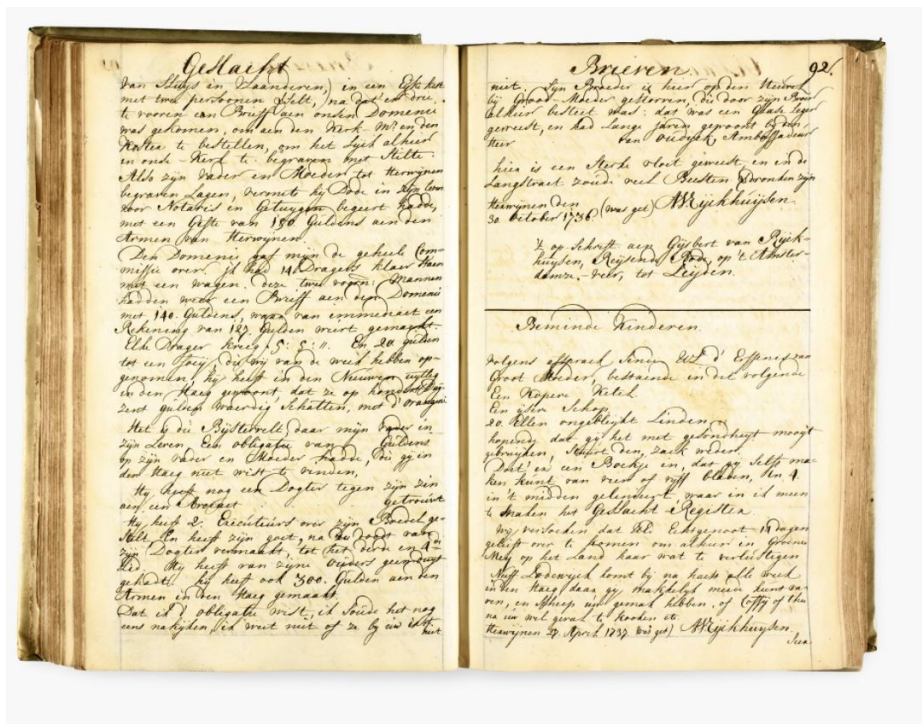
Wellicht een beroepsaanduiding (boer, landarbeider, klompenmaker, bakker, e.d.) en in de regel het geloof. Als je geluk hebt, vind je wellicht iets in een enkel notarieel document. Maar dan houdt het ook meestal op.

Of zoals samengevat op de achterflap van het boek:

“De gedachten van boeren uit vroeger eeuwen zijn maar al te vaak in de wind verwaaid. Ze hebben generatie na generatie hun akkers geploegd, hun koeien gemolken en hun kinderen opgevoed, maar ze hebben meestal geen blijvende sporen nagelaten in boeken of brieven.”

Dat het Enny de Bruin toch lukt de plattelandscultuur en de opvattingen, gevoelens en zeden in het rivierenland (ook nog op een zeer leesbare wijze) tot leven te brengen, is allereerst te danken aan haar bijzonder grondige bronnenonderzoek in archieven en bestaande literatuur. Daarnaast kan zij putten uit een heel specifieke bron. Dankzij de verhuizing van een boerenzoon uit Herwijnen naar Leiden, begin achttiende eeuw, zijn er ruim 180 brieven bewaard gebleven van zijn vader en andere in het dorp achtergebleven familieleden. Allemaal gekopieerd en verzameld in zeven zware folianten.

Die vader, Arien van Rijckhuijsen (1671 – 1751), leefde het grootste deel van zijn leven in hetzelfde dorp, op de dezelfde boerderij. *“Hij leidde een onopvallend bestaan: dorpschool, extra onderwijs bij een schoolmeester enkele dorpen verderop, legerdienst, boerenwerk, huwelijk, kinderen, kerkmeesterschap, ziekte, dood.”* Maar hij was ook een nieuwsgierig mens én een verwoed genealoog. Evenals zoon Gijsbert, die uiteindelijk zeven handgeschreven boeken met genealogieën produceerde, die samen met de genoemde correspondentie nu bij het stadsarchief in Leiden berusten.

Manuscript van Arien en Gijsbert van Rijckhuijsen
Foto Leids stadsarchief

Op verschillende plekken in het boek zijn genealogische overzichten te vinden. Vooral om de lezer houvast te bieden bij de bespreking van de relaties tussen de diverse familieleden (vaak met vergelijkbare namen), maar het gaat De Bruijn niet om een genealogische studie. Dat hebben zij en anderen op andere plekken al uitgebreid gedaan (bv. in een artikel uit 1998 van De Bruyn in ons eigen [Gens Nostra](#)).

In deze 'microhistory' en mentaliteitsgeschiedenis van niet minder dan 465 bladzijden beschrijft ze beeldend en liefdevol hoe deze boeren uit het rivierengebied dijken hebben onderhouden en

paarden gefokt, hoe ze conflicten hebben opgelost, huwelijken gesloten, verhalen verteld en kinderen opgevoed. Maar ook hoe die samenleving reageert op maatschappelijke veranderingen, de voortdurende oorlogen (het front ligt soms nog geen 25 kilometer ver), dijkdoorbraken en zelfs watersnoden. In zes hoofdstukken vol voorbeelden en achterliggende (detail)informatie, krijg je een goed beeld over zaken als het belang van voorvaderlijke roem, hoe dorp en kerk werden bestuurd, hoe huwelijksrelaties in een standensamenleving functioneerden, wat de economische structuur was, hoe er werd gewerkt en gehandeld, over rangen en standen, de positie van vrouwen en de rol van de kerk en de geloofsbeleving.

Tot slot een klein voorbeeldje van informatie die voor mij helemaal nieuw was (maar ik ben dan ook RK opgevoed), over Calvijn die blijkbaar een reeks voornamen afkeurde. Dit naar aanleiding van Noach Bellingan, schoolmeester in o.a. Herwijnen en Kerkdriel:

"Eigenlijk heet hij Noël - zijn vader is afkomstig uit Amiens - maar hij heeft zichzelf Noach genoemd. Dat feit alleen al is veelzeggend voor wie weet hoe er over namen gedacht wordt aan weerszijden van de kloof tussen protestanten en katholieken. Meester Noach moet goed onderlegd zijn geweest op dit punt: blijkbaar heeft hij beseft dat Calvijn in Genève de naam Noël ooit veroordeeld heeft als ongepast, samen met nog een heel lijstje andere namen: Émanuel, Jésus, Baptist, Caspar, Melchior, Balthasar, Chrétien (Christiaan), Ange (Engel) en verder heilignamen als Claude, Martin en Cathérine. In plaats daarvan propageerde de reformator het gebruik van Bijbelse namen, liefst uit het Oude Testament: Abraham, Jeremias, Sara, Rachel, Noach. Het is hem overigens nooit gelukt om die strijd te winnen: het volk was té gehecht aan de oude traditie van vernoemen." (pag. 324)

[Het boek is bij de lokale boekhandelaar te koop voor € 24,99 - maar ook aanwezig in veel bibliotheken (bv. in Hilversum)]

Onverwachte vondst

[AS]

Ik was laatst op bezoek bij een vriendin die ik al ruim twintig jaar ken.

Oorspronkelijk was zij een jeugd vriendin van mijn man, hij noemde haar altijd zijn zusje, omdat hij als enig kind graag een zusje had willen hebben.

Samen op dezelfde school gezeten, kwamen ze heel vaak bij elkaar over de vloer, maar op een gegeven moment waren ze elkaar toch uit het oog verloren.

Totdat hij ruim twintig jaar geleden zijn scooter bij een uit zijn jeugd bekende bromfietswinkel in Utrecht Overvecht had gebracht en een uurtje moest wachten. Om de tijd door te komen had hij een bankje gezocht in het park daar in de buurt. En wie kwam daar langs met haar honden, die vriendin. Sinds die tijd is het contact hersteld en zien we elkaar regelmatig.

Ik heb het vaak met haar over haar stamboom, want zij heeft een bijzondere achternaam en daar moest meer over te vinden zijn. Dus ik heb wat gegevens gevraagd en ben thuis gaan zoeken.

Allereerst vond ik een summiere stamboom op MyHeritage, daar heb ik een screenshot van gemaakt en haar toegestuurd. Haar commentaar was dat de geboortedatum van haar moeder niet klopte. Nu wist ik dus dat de gegevens van haar vader wel goed waren en daarmee kon ik een aantal generaties terugvinden.

Daarna heb ik haar kwartierstaat verder uitgezocht en opeens kwam ik een paar bekende namen tegen: Abraham Marchal en Jannigje Overbeek. Dat was raar. Volgens mij had ik die ook in mijn stamboom en ja hoor dat was zo.

Bleek dat we generaties terug van dezelfde voorouder afstammen Pieter Marchal. Deze Pieter Marchal geboren 13 november 1715 en overleden 31 december 1785 in Utrecht, trouwde op 7 februari

1736 met Maria van Dam geboren op 18 september 1713 en overleden op 7 november 1787 in Utrecht.

Uit dit huwelijk zijn 10 kinderen geboren, waaronder twee zonen, de oudste heette ook Pieter (1737) en het jongste kind Abraham (1757). Ik stam af van Pieter en zij van Abraham.

Dat had ik nooit verwacht.

Ze heeft van mij voor haar verjaardag een DNA test gekregen. Helaas is de verwantschap in het DNA niet terug te vinden, er zitten teveel generaties tussen.

Rootstech

[AS]

De grootste conferentie over familiegeschiedenis ter wereld werd dit jaar voor het eerst online gehouden van 25 - 27 februari.

De workshops werden gegeven in het Engels, Spaans, Portugees, Frans, Duits, Italiaans, Russisch en in 35 andere talen. Zo ook in het Nederlands.

Hierbij de link naar alle Nederlandstalige bijdragen:

<https://www.familysearch.org/rootstech/rtc2021/>

Overzicht van de onderwerpen:

- Stamboomonderzoek: begin met het stappenplan
- Genealogie de klok rond: wat kunt u doen in de tijd die u heeft
- WieWasWie: Zoek en vind je familiegeschiedenis
- Het patroon van genetische vererving en zijn fantastische gevolgen
- Begrip van fundamentele genetische genealogie en mijn DNA resultaten
- Hoe u de FamilySearch catalogus kan gebruiken
- Geavanceerde DNA tools om uw DNA matches te analyseren
- Verkenningreis door miljarden historische gegevens op MyHeritage
- MyHeritage Familymap: interactieve kaart van uw familiegeschiedenis
- Hoe DNA matches te analyseren op MyHeritage
- Genealogie voor onderweg: de MyHeritage app
- Het creëren van diagrammen van uw stamboom op MyHeritage
- Starten met uw stamboom op MyHeritage
- MyHeritage DNA - een overzicht
- MyHeritage foto-tools gebruiken voor verbeteren van genealogie
- Minimale moeite, max. resultaat: nieuwe ontdekkingen doen op MyHeritage

Alle bijdragen per onderwerp vindt u hier:

<https://www.familysearch.org/rootstech/rtc2021/search>

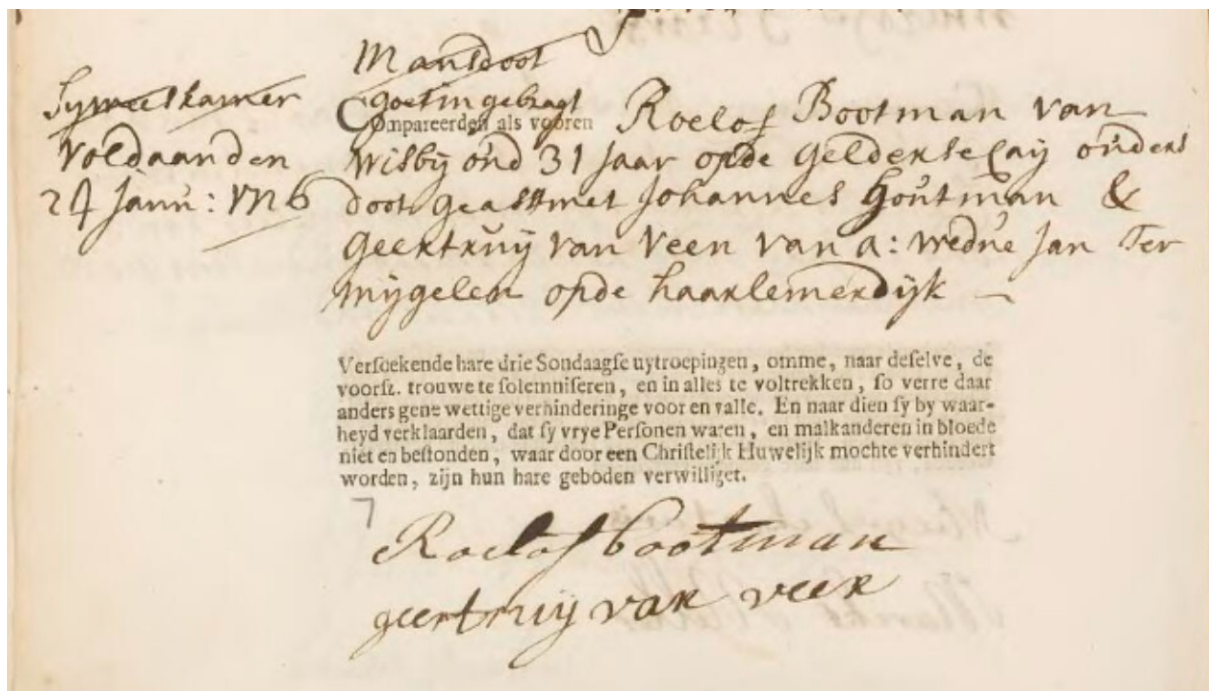
Eenentwintig reizen van Amsterdam naar Suriname en terug, de belevenissen van de Gotlandse schipper Roelof Bootman

Els Vermij en Willem-Jan van Grondelle

Bij ons onderzoek naar de belevenissen van Zweedse immigranten in Amsterdam in de 17^e en 18^e eeuw kwamen we o.a. de schipper Roelof Bootman tegen. Hij was afkomstig van het Zweedse Oostzee-eiland Gotland en vestigde zich omstreeks 1726 in Amsterdam. Hij maakte van daaruit ieder jaar een reis naar Suriname en terug, eerst als stuurman, maar al snel als schipper. Op zijn eenentwintigste reis overleed hij toen zijn schip op de thuisreis in 1760 met man en muis verging. In dit artikel beschrijven we zijn leven op zee en thuis in Amsterdam.

Roelof Bootman, een Zweedse immigrant in Holland

Roelof Bootman werd in 1695 geboren in Visby, op het Zweedse Oostzee-eiland Gotland. De naam Bootman (Båttman) hebben we in de beschikbare bronnen (overlijdensregister en huwelijksregister Visby, Sjömanshus en andere bronnen) niet kunnen vinden. Of Roelof Bootman deze achternaam al gebruikte in Gotland of dat hij daar een patroniem gebruikte en pas in Amsterdam deze achternaam koos, is niet na te gaan. Mogelijk was zijn Zweedse naam Olof en werd deze typisch Scandinavische naam 'vernederlandst' tot Roelof. Toch kan over zijn ouders wel iets worden gezegd. Roelof tekende namelijk op 3 juli 1741 voor een Amsterdamse notaris een machtiging voor een zekere Erich Linquist in Visby om zijn erfdeel in de nalatenschap van zijn overleden ouders voor hem te vorderen.¹ Deze akte vermeldt niet de namen van deze ouders, maar wel dat zij in Visby hebben gewoond en daar zijn overleden.

Inscrijving van Roelof Bootman en Geertruij van Veen in het Ondertrouwregister van Amsterdam op 25 januari 1726.

Zijn eerste vermelding in Nederlandse archieven is in 1726, als hij als 31-jarige bruidegom, afkomstig uit 'Wisbij', in Amsterdam in ondertrouw gaat met de weduwe Geertruij van Veen.² Geertruij's eerste man, Jan van Miggelen maakte diverse reizen met de Verenigde Oost-Indische

¹ Stadsarchief Amsterdam (SAA), arch. 5075, inv.nr. 10220, akte 306 d.d. 3 juli 1741.

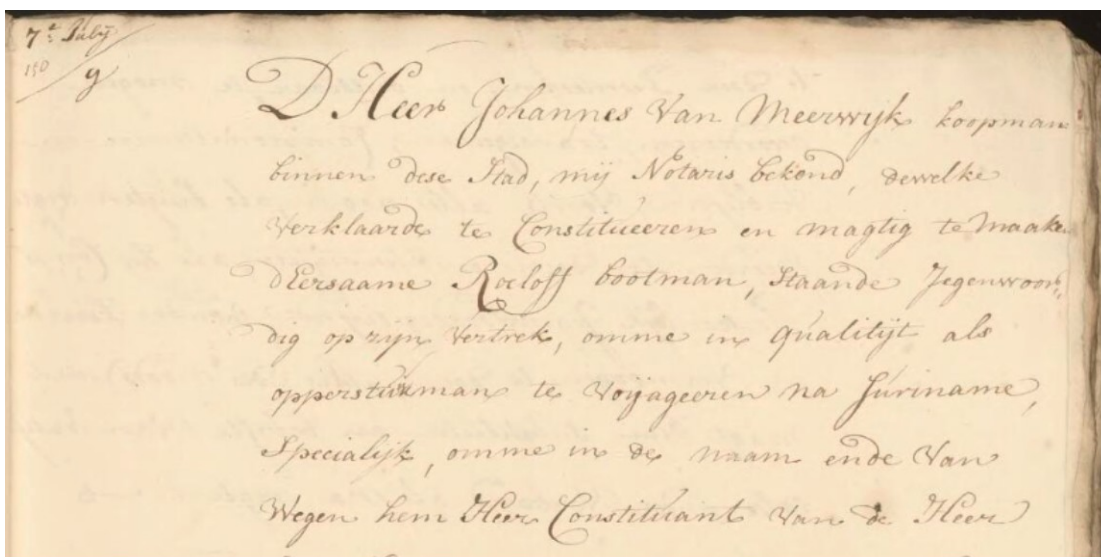
² SAA, arch. 5001, inv.nr. 564, blad p.360 d.d. 25 januari 1726.

Compagnie (VOC) en overleed in 1721 in Amsterdam. Geertruij woonde toen met haar zoontje van acht op de Haarlemmerdijk. Zij was een dochter van Pieter Gerrits van Veen, meester-schoenmaker, en Baartje Donker. Twee maanden na zijn huwelijk met Geertruij werd Bootman ingeschreven als poorter van de stad Amsterdam.³ Het poorterschap bood verschillende voordelen. Poorters hadden meer rechten dan andere inwoners. Zo konden zij ambten bekleden bij de stedelijke overheid of lid worden van een Gilde – een voorwaarde voor het uitoefenen van de meeste beroepen. Kinderen van poorters die wees werden, mochten in het Burgerweeshuis worden opgenomen. Andere wezen gingen naar minder goede weeshuizen van kerken en liefdadigheidsinstellingen. Poorter werd je door geboorte, door huwelijk of door betaling als je van buiten Amsterdam kwam. Roelof werd poorter door zijn huwelijk met poortersdochter Geertruij van Veen.

Koopvaardischipper op Suriname

In juli 1729 vertrok Roelof Bootman als opperstuurman op een koopvaardischip naar de Nederlandse kolonie Suriname in West-Indië. Er was in de achttiende eeuw een intensief handelsverkeer tussen Nederland en de plantages in de West-Indische koloniën. Amsterdamse kooplieden verzonden allerlei goederen naar de koloniën, terwijl ze voor de terugreis plantageproducten zoals suiker, koffie, katoen, cacao en indigo kochten om die in Amsterdam met veel winst te verkopen. Zo voeren jaarlijks in een vaste regelmaat vele tientallen schepen van Amsterdam naar Suriname en terug, waaronder het schip van Roelof Bootman.

Bootman had bij zijn aanstelling tot opperstuurman kennelijk met zijn 31 jaren al veel zeilervaring opgedaan. Hoe zijn loopbaan er tot 1729 uitzag, is onbekend. Hij werd blijkbaar wel als een betrouwbaar persoon gezien, want in 1729, en ook voor zijn reis in augustus van het daaropvolgende jaar, werd hij door de koopman Johannes van Meerwijk gemachtigd om in Suriname van debiteuren geld te vorderen.⁴ In 1734 werd Bootman aangesteld als schipper.

De koopman Johannes van Meerwijk machtigt Roelof Bootman om in Suriname van debiteuren geld te vorderen (akte d.d. 7 juli 1729).

Op 1 november van dat jaar vertrok hij weer naar Suriname. Ook in de jaren daarna vinden we hem regelmatig terug in de kranten, als hij is 'uitgezeild' van Texel dan wel is gearriveerd in Suriname.⁵ Al met al hebben we eenentwintig reizen van hem gevonden.

De totale duur van een reis van Amsterdam naar Suriname en terug varieerde nogal. De heenreis en de terugreis duurden als alles meezat elk twee à drie maanden. De duur van het verblijf

³ SAA, arch. 5033, inv.nr. 19'16', d.d. 25 april 1726, Poorterboeken.

⁴ SAA, arch. 5075, inv.nr. 8326, akte 150 d.d. 7 juli 1729 en inv.nr. 8328, akte 186 d.d. 16 augustus 1730.

⁵ Zie onder andere Amsterdamsche Courant 3-4-1736 en Oprechte Haerlemsche Courant 21 augustus 1736 (Delpher.nl).

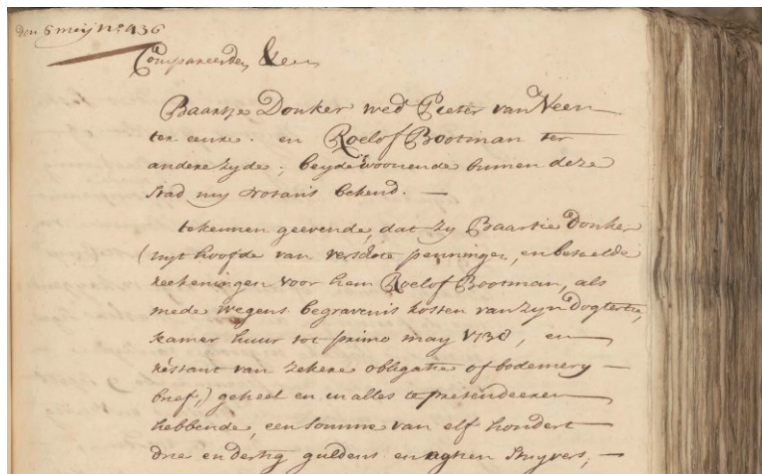
in Suriname was afhankelijk van de benodigde tijd om de op de thuisreis mee te nemen goederen in te kopen en geleverd te krijgen. Dat was soms één maand, maar af en toe ook meer dan zes maanden. Zo duurde een totale reis meestal acht maanden tot een jaar.

Behalve schipper was Bootman ook koopman van beroep. In de boedelinventaris na het overlijden van zijn eerste vrouw treffen we een fors aantal te ontvangen respectievelijk te betalen rekeningen aan.⁶ De bedragen werden genoteerd in Surinaams geld, wat erop wijst dat hij ook zelf een levendige handel had met kooplieden in Suriname.

Het thuisfront

Aan het thuisfront gebeurde inmiddels van alles. Het gezin woonde in Amsterdam op de Haarlemmerdijk, mogelijk in hetzelfde huis als Geertruijs ouders. Daar kregen Roelof en Geertruij in totaal vier kinderen. De eerste twee kinderen, Roeloff en Annatje, overleden allebei vijf maanden na hun geboorte. In 1731 werd dochter Anna geboren, en zes jaar later, op 4 november 1737, terwijl Roelof op reis was, het vierde kind, Maria. Tien dagen na deze laatste geboorte liet Geertruij haar testament opmaken.⁷ Zij was toen ernstig ziek, vermoedelijk als gevolg van complicaties na de geboorte. Als haar erfgenamen stelde zij aan haar voorzoon Hendrik en de kinderen uit haar huidige huwelijk. Ook regelde zij dat - als zij zou overlijden voordat haar man terug zou zijn van zijn reis - haar moeder haar begrafenis moest regelen. Zes weken daarna overleed zij. Zij werd op 8 januari 1738 begraven. Bootman was toen nog op reis. Haar begrafenis werd inderdaad geregeld door Baartje Donker. Vijf weken na Geertruij's begrafenis kwam Bootman terug uit Suriname. De thuisreis duurde langer dan gemiddeld, onderweg had hij moeten aanleggen in Portsmouth. Eenmaal thuis wachtte hem dus zowel een blijde als een verdrietige verrassing: hij had een kindje gekregen, maar zijn vrouw was overleden.

Toen hij vier maanden later, op 1 juni 1737, opnieuw vertrok, liet hij zijn stiefzoon en zijn twee dochttertjes, Anna en Maria, achter bij zijn schoonmoeder. Tijdens deze reis moest Baartje Donker ruim een half jaar later ook haar jongste kleinkind Maria begraven terwijl Bootman weer niet in het land was.

Baartje Donker heeft een bedrag van elfhonderd drie en dertig gulden en achttien stuivers tegoed van Roelof Bootman (akte d.d. 5 mei 1738).

Roelof arriveerde een week later, op 6 februari 1738, in Texel, precies een week na de begrafenis. Van zijn vier eigen kinderen was toen alleen Anna nog in leven. Baartje Donker, vroedvrouw en sinds 1727 weduwe, liet notarieel vastleggen dat zij in verband met de

⁶ SAA, arch. 5075, inv.nr. 9131, akte 298 d.d. 1 april 1737.

⁷ SAA, arch. 5075, inv.nr. 10126, akte 172 d.d. 14 november 1736.

begraveniskosten van Bootmans dochttertje, de kamerhuur en ook nog een restant van een obligatie in totaal ruim 1.100 gulden van hem tegoed had.⁸ Een klein deel van de schuld had Bootman inmiddels afbetaald. Baartje was kennelijk iemand die van wanten wist. Als een soort borg voor de resterende schuld van ruim 900 gulden hield zij de meubelen en huisraad die aan Roelof en Geertruij hadden toebehoord 'in bewaring'. Zij beloofde die terug te zullen geven zodra Bootman deze schuld had afbetaald.

Passagiers naar Suriname

Enkele maanden na zijn thuiskomst vertrok Bootman opnieuw naar Suriname. Vanaf deze reis nam Bootman regelmatig passagiers mee aan boord, zowel op de heenreis als op de thuisreis.⁹ Op de heenreis waren dit vaak Joodse burgers. In Suriname bestond een grote Joodse gemeenschap, met veelal Joden van Portugese afkomst, afstammelingen van Joden die in de 16e eeuw waren gevlucht voor de Spaanse en Portugese Inquisitie en zich in de Nederlanden hadden gevestigd en van daaruit naar Nederlandse kolonie in Brazilië waren vertrokken. Toen de Portugezen daar de macht weer in handen kregen, vluchtten veel Joden naar de Nederlandse West-Indische koloniën aan de Noordkust van Zuid-Amerika, zoals Suriname. Daar stichtten zij onder andere een eigen plantage.¹⁰

Zo was er een regelmatig reizigersverkeer tussen Amsterdam en Suriname. In 1737 nam Bootman bijvoorbeeld op de thuisreis op zijn schip de *Juffrouw Maria* twee passagiers mee terug naar Amsterdam. In de jaren daarna wisselde het aantal passagiers sterk, met als uitschieter 1754, toen hij op 31 juli in Suriname arriveerde met maar liefst zesentwintig passagiers aan boord, onder wie twaalf soldaten.

Bootmans tweede en derde huwelijk

Drie jaar na het overlijden van Geertruij, en drie reizen naar Suriname later, trouwde Bootman opnieuw, nu met Eva de Witt. Bootman woonde toen inmiddels op de Kadijk, en ook Eva, afkomstig uit Buiksloot, woonde in 1741 op de Kadijk. Eva was de weduwe van Jannes Bruijn, die evenals Bootman als schipper op West-Indië had gevaren. Roelof en Eva kregen geen kinderen. Eva overleed zes jaar later. Zij werd begraven in Nieuwendam, de plaats waar zij met haar eerste man woonde. Bootman maakte tijdens de periode van zijn tweede huwelijk vier reizen met de *Juffrouw Maria*.

Slechts twee maanden na Eva's overlijden hertrouwde Bootman opnieuw. Hij woonde toen in de Bantammerstraat. Zijn derde vrouw, Maria Elisabeth Jolles, woonde opmerkelijk genoeg op hetzelfde adres waar Bootman bij zijn eerste huwelijk woonde: op de Haarlemmerdijk. Maria kwam uit een gegoede familie. Haar grootvader Jolle Jollesz was kapitein van het College ter Admiraliteit van Amsterdam, haar vader Simon Jolles waskoopman. Na dit derde huwelijk bleef Bootman eerst een jaar aan de wal. Er viel vermoedelijk van alles te regelen. Ook kreeg hij de beschikking over een ander schip, *de Liesveld*. In de zomer van 1748 vertrok hij met dit schip weer richting Suriname. Daarna zou hij met *de Liesveld* nog ten minste zeven reizen maken, de laatste in 1755.

De laatste reis met de *Liesveld*

De laatste reis met de *Liesveld* was een bijzondere reis. Op 19 juli 1755 vertrok Bootman uit Suriname met vier passagiers aan boord. Al twee dagen na vertrek bleek het schip lek te zijn.¹¹ Na overleg met een kapitein die tegelijk met hem uit Suriname was vertrokken, werd besloten dat hij zo niet verder kon varen en moest uitwijken naar een van de nabijgelegen Caribische eilanden. Bootman zette koers naar St. Eustatius om daar reparaties uit te voeren. Een week later kwam hij daar aan. Daar bleken de golven en de branding zo hoog dat het niet lukte om voor anker te gaan. De Gouverneur van het eiland raadde hem aan om door te varen naar St. Thomas. Voor de

⁸ SAA, arch. 5075, inv.nr. 9138, akte 436 d.d. 5 mei 1738

⁹ <http://www.johndebye.com/scheepsregisters/schip.htm>

¹⁰ K. Fatah-Black, *Sociëteit van Suriname 1683-1795*. Het bestuur van de kolonie in de achttiende eeuw, Zutphen 2019.

¹¹ Zie voor een toelichting op de juridische afhandeling van deze problemen ons artikel: 'Een scheepsverklaring en een vonnis over averij-grosse' in *Gooise Sporen* 2020 nr. 2.

zekerheid huurde Bootman een loods in. Een dag later kwam hij aan in de Baai van St. Thomas. Hij liet zijn schip inspecteren door timmerlieden van de Koninklijke fregatten die op het eiland aanwezig waren, en zij oordeelden dat het schip moest worden 'gekielhaald' (aan land gehaald en op zijn zij gelegd). Daarvoor moest het wel eerst leeggehaald worden. De koffie, die het meest waardevol was, werd tijdelijk opgeslagen in de beschikbare pakhuizen. Voor de suiker was daar onvoldoende plaats, daarom werden aan de wal met behulp van de zeilen van het schip tenten opgezet. Nadat het schip gerepareerd was en alle lading weer was ingeladen - een klus die meer dan twee maanden duurde - werd opnieuw een ernstig lek gevonden. Op 17 februari werd het schip door 'Zijns Koninklijke officieren' van de Marine ter plaatse afgekeurd, en Bootman kon dus niet verder. Er werden twee kleinere schepen, een schoener en een barkentijn, gevonden, die de lading en de bemanning naar Amsterdam konden brengen. Zo kwam Bootman op 27 juli 1756, een jaar na zijn vertrek uit Suriname, eindelijk in Amsterdam aan.

Bootman bleef na deze ongelukkige reis tien maanden aan de wal. Die tijd had hij ongetwijfeld nodig om de zaken rond de schade van zijn laatste reis te regelen, en om een nieuw schip te zoeken. Dat vond hij, en in mei 1757 kon hij dan toch weer vertrekken met het schip de *Vrouw Anna*, beladen met stukgoederen en met veertien passagiers aan boord. De heenreis verliep heel voorspoedig, en al na zeven weken, op 26 juni, arriveerde Bootman in Suriname, waar hij bijna zeven maanden bleef. De terugreis verliep minder vlot, die duurde viereneenhalve maand. Ook op deze thuisreis deed Bootman weer St Eustatius aan. Of hij daar inmiddels ook handelscontacten had opgedaan, of dat er opnieuw reparaties nodig waren, is niet bekend. Bootman bleef dit keer in totaal dertien maanden weg, zijn langste reis tot dan toe.

Vergaan met de *Vrouw Anna*

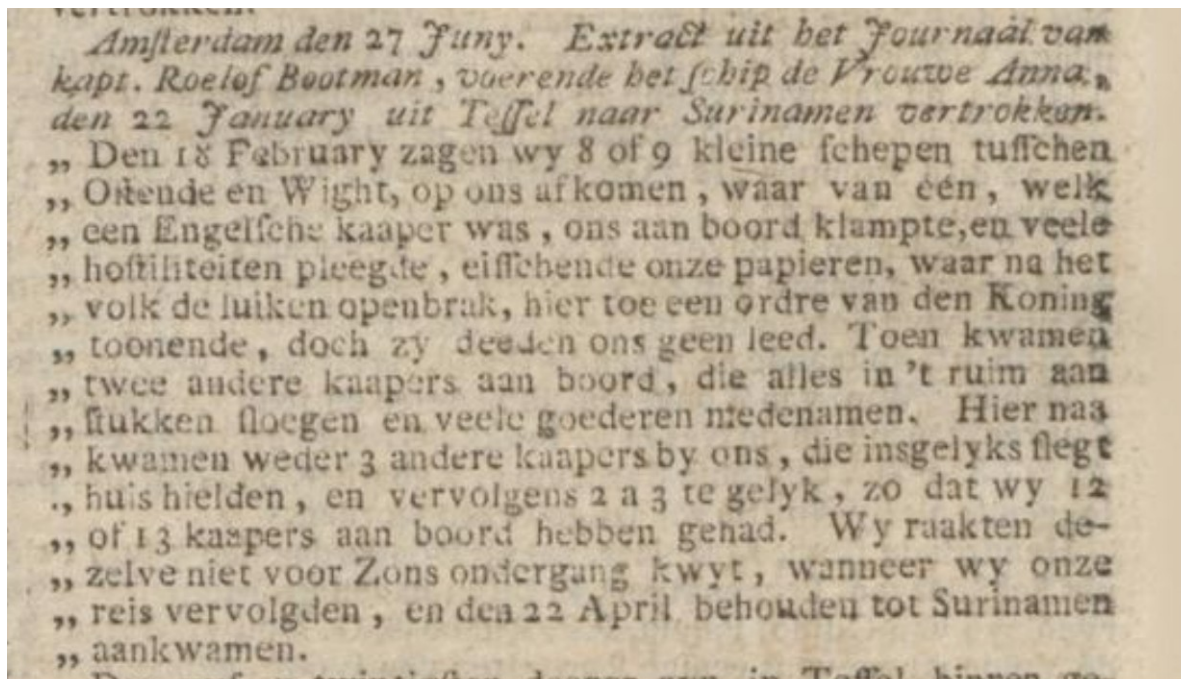
Bootman, inmiddels drieënzestig jaar oud, ging in 1758 opnieuw op reis. Hij vertrok dit keer, anders dan zijn gewoonte was, vlak voordat de winter inviel. Dat bleek niet zo'n gelukkige keus. De heenreis verliep met horten en - letterlijk - stoten. Bootman vertrok op 3 november, met de *Vrouw Anna* vanuit Amsterdam richting Texel, maar toen kon hij niet verder. Het schip lag samen met andere schepen bijna twee maanden op de rede van Texel te wachten op gunstige wind om te kunnen uitvaren. Alsof deze vertraging nog niet genoeg was, werd zijn schip op 11 januari 1759 terwijl het voor anker lag, geramd door een Oost-Indiëvaarder, die daar ook lag te wachten. Bootman ging de volgende dag naar een notaris op Texel om officieel melding te maken van de opgelopen schade.¹² Pas op 22 januari kon de *Vrouw Anna* vertrekken, maar de reis ging nog steeds moeizaam. Een schipper meldde bij aankomst in Texel dat hij op 18 februari bij de Shingles Roelof Bootman had gesproken en dat zijn schip toen in goede staat was.¹³ Wel vertelde deze schipper dat Bootman twee Engelse kapers aan boord had gehad, en ook dat het er krioelde van kapers. Na bijna een maand varen was Bootman kennelijk nog steeds niet verder gekomen dan de Engelse Zuidoostkust.

En daar begon de volgende beproeving, want het bleef niet bij twee kapers. Tussen Oostende en het eiland Wight zag Bootman maar liefst acht of negen kapers op zich afkomen. In zijn journaal beschreef hij hoe de bemanning van een Engelse kaper aan boord kwam en veel schade toebracht aan de lading.¹⁴ Daarna was het nog niet afgelopen, want vervolgens kwamen twee andere kapers aan boord. Ze sloegen alles in het ruim aan stukken en namen veel goederen mee. Het hield niet op. Uiteindelijk werd de *Vrouw Anna* door wel twaalf kaperschepen beroofd.

¹² Regionaal Archief Alkmaar, Notarieel archief Texel, inv.nr. 4874, akte 610 d.d. 12 januari 1759.

¹³ Amsterdamsche Courant 6 maart 1759 (Delpher.nl).

¹⁴ Amsterdamsche Courant 28 juni 1759 (Delpher.nl).

Extract uit het Journaal van Roelof Bootman, kapitein van het schip "de Vrouwe Anna", op weg naar Suriname overvallen door kapers (Amsterdamsche Courant 28 juni 1759).

Uiteindelijk kwam het schip op 22 april in Suriname aan. De heenreis had in totaal vijfeenhalf maand geduurd.

Na deze door ongeluk achtervolgde heenreis, bleef Bootman een half jaar in Suriname. Waarschijnlijk waren reparaties nodig aan het schip, en ook de inkoop van goederen verliep kennelijk niet al te vlot. Pas op 11 oktober 1759, bijna een jaar na zijn vertrek uit Amsterdam, vertrok de *Vrouw Anna* weer richting Amsterdam. Wat er daarna gebeurde, is niet bekend. Toen Bootman eind 1760 nog steeds niet was thuisgekomen, werd aangenomen dat het schip was vergaan, en dat alle opvarenden, inclusief Bootman, en ook zijn schoonzoon Emanuel Brem, waren omgekomen.

Besluit

Na Bootmans overlijden bleef zijn weduwe Maria Jolles achter met haar dochter Anna en een kleinkind. Anna was in 1753 getrouwd met de zeeman Emanuel Brem, die als stuurman op het schip van haar vader diende. Anna verloor dus bij de scheepsramp met de *Vrouw Anna* zowel haar vader als haar man. Haar zoontje Thomas was nog maar vier toen zijn vader voor de laatste keer vertrok. Thomas Brem – hij noemde zich later Thomas Bootman Brem – groeide op en werd kantoorbediende bij de firma Boekhout.¹⁵ In 1782 trouwde hij met Maria Oldendorp. Zij kregen krijgt vier kinderen, van wie slechts één dochter, Anna, volwassen werd. Zij trouwde en kreeg kinderen en kleinkinderen, die geen van allen de naam Bootman droegen. Daarmee was de achternaam Bootman verdwenen, maar Roelof Bootman had wel nakomelingen tot in tenminste de vijfde generatie.

Dit artikel is eerder (in het Zweeds) gepubliceerd in Oe Folkinnr. 3-4, 2020, het blad van Gotlands Släktforskarförening (Genealogische Vereniging Gotland).

¹⁵ SAA, arch. 5075, inv.nr. 10896, akte 214 d.d. 29 juni 1780.

Hulpvraag

[AS]

Mijn oproep in de vorige Gooise Sporen heeft geleid tot de volgende hulpvraag:

Ben bezig om een stukje familie geschiedenis te schrijven over joodse onderduikers in de Achterhoek. Een stukje daarvan zijn de woonadressen. Deze staan op de Persoonskaart. Later is de Persoonslijst ingevoerd.

Daar staan geen adressen meer op. Wel staat er "PK gegevens volledig mee geconverteerd".

Dat is dus niet zo. Waar zijn de adres gegevens gebleven en zijn de originele Persoonskaarten nog ergens beschikbaar?

Ik ben toen met de aangeleverde gegevens op zoek gegaan en heb, na wat misverstanden van mijn kant over wat precies gevraagd werd, het volgende gevonden:

In 1994 zijn de persoonskaarten als gebruiksdocumenten afgesloten en gearhiveerd. Ze mogen in principe niet worden vernietigd. Dus ja, deze zijn er nog en liggen hoogstwaarschijnlijk opgeslagen in de kelder van een gemeentehuis of archief. Veel gemeentes beschikken over een digitale set van hun eigen kaarten (soms nog op microfilm).

Bij de overgang naar het digitale systeem was het niet verplicht de gehele kaart over te nemen, en veel gemeentes hebben dan ook alleen de verplicht gestelde velden over getypt. Daardoor ontbreken de historische adressen, de beroepen, allerlei losse aantekeningen, en vaak ook de kinderen die al uit huis waren in 1994 (al zijn die laatste soms toch weer toegevoegd).

Gemeentes geven vrijwel nooit toegang tot deze kaarten, omdat zij het beschouwen als persoonlijk archief. Sowieso moet je aantonen dat het óf om jouw eigen kaart gaat (waar je recht op inzage bij hebt), óf om iemand die is overleden. Bij die laatste categorie zal een gemeente doorgaans nog steeds om een aantoonbare noodzaak vragen, en dus vaak inzage weigeren.

Dit is het antwoord op de bovenstaande hulpvraag welke ik in de groep "Genealogie/Stamboom Onderzoek" op Facebook geplaatst had.

Dus schroom niet en stuur uw vraag naar: redactie-goi@ngv.nl

Nieuw op onze website

www.ngv-gooiland.nl

- **Nieuws**
- **Hulpmiddelen – Tips voor onderzoek in het buitenland** aangevuld met nieuwe landen
- **Andere afdelingswebsites**

Ledenaantal

Per 31 dec. was het ledental 174, incl. 9 bijkomende leden
Per 31 jan. was het ledental 174, incl. 9 bijkomende leden
Per 28 feb. was het ledental 174, incl. 9 bijkomende leden
Per 31 mrt. was het ledental 174, incl. 9 bijkomende leden
Per 30 apr. was het ledental 174, incl. 9 bijkomende leden
Per 31 mei was het ledental 173, inclusief 9 bijkomende leden.

Mutaties

Opzegging:

Dhr. S.C. Jones, Naarden

Colofon

Nederlandse Genealogische Vereniging. Opgericht 1 juli 1946.
Correspondentieadres: NGV, Postbus 50, 3980 CB, Bunnik
Bibliotheek en andere diensten: Kosterijland 3, 3981 AJ, Bunnik
Openingstijden: woensdag op afspraak; donderdag 10-16 uur; elke 2e zaterdag 10-16 uur, tot nader bericht gesloten.

Afdeling Gooiland. Opgericht 30 maart 1949.

De afdeling omvat de gemeenten met de postcodes: 1200 t/m 1279, 1400 t/m 1419 en 3630 t/m 3639.
Dit zijn de (deel)gemeenten Hilversum, Loosdrecht, Kortenhoef, 's-Graveland, Ankeveen, Laren, Blaricum, Huizen, Naarden, Bussum, Nieuwersluis, Loenen a/d Vecht, Loenersloot en Vreeland.
Alle bijeenkomsten zijn in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263, Hilversum.

Voor bereikbaarheid: <https://bethlehemkerk.nl/index.php/adres>

Dit afdelingsblad wordt digitaal toegezonden aan de leden van de NGV, afdeling Gooiland en aan de leden van andere afdelingen, die een bijkomend lidmaatschap zijn aangegaan. Het blad verschijnt viermaal per jaar.

Deze afdeling is ook actief op Facebook als 'NGV Afdeling Gooiland'.

Bestuur:

Voorzitter: Louis Heinsman, Van der Zaenlaan 49, 1215 SJ, Hilversum, 035-6233785,

email: voorzitter-goi@ngv.nl

Secretaris/Penningmeester: Maarten van Mourik, Neuweg 453, 1215JC, Hilversum, 035-6219269

email: secretaris-goi@ngv.nl

Redactie Afdelingsblad: Anne Schley-de Bruin, Zuidereinde 197, 1243 KW 's-Graveland

email: redactie-goi@ngv.nl

Webredactie: Anne Schley-de Bruin, email: webredacteur-goi@ngv.nl

Artikelen waarbij de auteur niet vermeld is, zijn door de redactie geschreven.

Kopij: mocht u kopij willen aanleveren, dan is dat zeer welkom. Artikelen het liefst als platte tekst, dus zonder opmaak. Foto's en dergelijke separaat meesturen als jpg-bestand. Graag mailen naar:

redactie-goi@ngv.nl